

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ “ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА”
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
першої регіональної науково-практичної
конференції

**«ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В ШКОЛІ:
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

22 травня 2020 року
Івано-Франківськ

УДК 796/799: 082

Збірник матеріалів I регіональної науково-практичної конференції «Фізична культура в школі: стан та перспективи розвитку». ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2020. 75 с.

*Друкується за ухвалою вченої ради
факультету фізичного виховання і спорту
(протокол № 9 від 28. 04. 2020 р.).*

Редакційна рада

Мицкан Б.М.	доктор біологічних наук, професор
Остап'як З.М.	доктор медичних наук, професор
Випасняк І.П.	доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор
Презлята Г.В.	кандидат педагогічних наук, доцент
Ковальчук Л.В.	кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Лісовський Б.П.	кандидат біологічних наук, доцент

У збірнику друкуються матеріали доповідей I регіональної науково-практичної конференції «Фізична культура в школі: стан та перспективи розвитку». У публікаціях висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних проблем фізичної культури школярів.

ЗМІСТ

<i>Мицкан Богдан.</i> ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В ШКОЛАХ РІЗНИХ КРАЇН СВІТУ	5
<i>Боднар Ярослав.</i> ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ШКІЛЬНОЇ МОЛОДІ КІНЦЯ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	9
<i>Гакман Анна, Галан Ярослав.</i> ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ЗАСОБАМИ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ	12
<i>Грабик Надія, Грубар Ірина.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО КОНТРОЛЮ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ШКОЛЯРІВ	14
<i>Єднак Валерій.</i> ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ШКОЛЯРІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ	16
<i>Мосейчук Юрій, Курнишев Юрій.</i> ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАСОБАМИ ТРЕНІНГУ	19
<i>Лемак Олександр, Корсак Олександр, Іванишин Ірина, Султанова Ірина.</i> ФІЗИЧНИЙ СТАН ПІДЛІТКІВ З РІЗНИМИ ТЕМПАМИ БІОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ	21
<i>Лісовський Богдан, Остап'як Зіновій.</i> ФУНКЦІОНАЛЬНІ РЕЗЕРВИ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ ЯК ПОКАЗНИК ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ	24
<i>Мицкан Тетяна</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД УРОКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	27
<i>Мосейчук Юрій, Курнишев Юрій.</i> ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ	29
<i>Мочернюк Владислав.</i> ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ В ШКОЛІ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	33
<i>Огнистий Андрій, Огніста Катерина.</i> ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	35
<i>Омельяненко Інна.</i> КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОГРАМОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ШКОЛІ	38
<i>Омельяненко Володимир.</i> РЕКРЕАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	40
<i>Руда Тетяна, Мицкан Тетяна.</i> РОЗВИТОК СТРЕСОСТІЙКСТІ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО ТРЕНІНГУ	42
<i>Свистун Юрій, Шавель Христина.</i> УРОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І ФУНКЦІОНАЛЬНА ПІДГОТОВКА ШКОЛЯРІВ	43
<i>Султанова Ірина, Іванишин Ірина, Лемак Олександр.</i> ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЯК ПОКАЗНИК РЕЗЕРВІВ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ ПРИКАРПАТТЯ	45
<i>Ткачівська Інна.</i> ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ ПЕРШИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	47
<i>Шпільчак Андрій, Презлята Ганна, Ткачівська Інна, Дутка Любомир.</i> УПРАВЛІННЯ СОМООСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ УЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	49
<i>Білоус Ірина.</i> ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	52
<i>Тягур Роман, Лісовський Богдан.</i> ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА ШКОЛЯРІВ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ	54
<i>Римик Роман, Маланюк Любомир, Синиця Андрій.</i> РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНО-СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	56

<i>Випасняк Ігор, Іванишин Ірина, Луцький Василь, Курилюк Сергій.</i> СТАН РОЗВИТКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ ЯК СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ	58
<i>Ковальчук Лідія, Іванишин Ірина, Ступницький Валерій, Михайленко Роман.</i> ВПЛИВ РІЗНИХ ВИДІВ РУХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РОЗВИТОК КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ	60
<i>Косило Михайло, Шпарик Степан.</i> ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У КОНТЕКСТІ СПОРТИВНО-ТУРИСТСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ	62
<i>Шпільчак Андрій, Презлята Ганна.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	64
<i>Близнюк Галина.</i> РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ ДЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	66
<i>Султанова Ірина, Ківнюк Антоніна.</i> ФУНКЦІОНАЛЬНІ РЕЗЕРВИ ОРГАНІЗМУ ДІТЕЙ З РІЗНИМ ТИПОМ ТІЛОБУДОВИ	69
<i>Білоус Ірина, Заячук Мар'яна.</i> РОЗВИТОК СТАТИЧНОЇ СИЛИ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ З РОЗУМОВИМИ ВАДАМИ	72

3. Олимпийская энциклопедия/ Под ред. С.П. Павлова. М.: Советская энциклопедия, 1980. С. 388.
4. Олімпійська освіта: метод. рекомендації / За заг. ред. М.М. Булатової. К.: Олімпійська література, 2002.
5. Олімпійська хартія (в дії з 11 лютого 2010 року) / Міжнародний Олімпійський Комітет; пер. з англ. Лозанна: Компанія «DidWeDoSarl», 2007. 45 с.
6. Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодення. <https://www.academia.edu/30029925/>
7. Творча наукова лабораторія з фізичного виховання, спорту і олімпійської освіти «Сократ». https://www.facebook.com/tnpusocrat/?modal=admin_todo_tour

КУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОГРАМОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ШКОЛІ

Інна Омеляненко

Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Актуальність. Соціально-економічні та політичні події в країні визначають потенціал розвитку культури її суспільства. Культура збагачує народ національними та загально людськими цінностями, залучає людину до творчості, виховує ділові та морально-етичні якості. Культурна політика є ефективним інструментом оновлення суспільства, необхідність якого надзвичайно гостро постала в Україні після проголошення незалежності та вкотре підтвердила актуальність соціальних перетворень після 2014 року задля збереження національної ідентифікації та незалежності України.

Протести українців у листопаді 2013-2014 рр. проти надмірної концентрації влади в руках президента та його «сімі», відходу політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію, небажання народу України миритись з перетворенням країни не лише де-факто, але і де-юре на одну з колоній Росії спричинили політичні та суспільні зміни в Україні. Революцією Гідності український народ вкотре підтвердив свою щире відданість ідеалам свободи та справедливості, підтримку європейського вибору України.

Мета – розкрити передумови програмового реформування шкільної системи фізичної культури.

Результати. Розвиток освіти став одним з пріоритетних напрямів реформування України після революції Гідності. Україна поновила прозахідний вектор розвитку освіти. Законом України «Про освіту» (2017 р.) передбачається повернення до 12-річного терміну навчання у школі, який було розпочато у 2000 р. та скасовано у 2010 р. Запровадження компетентнісного підходу до навчання стало головною складовою реформи школи. Тому у 2016-2017 рр. Міністерством освіти було затверджено 40 оновлених навчальних програм для учнів 5-9 класів, 70 навчальних програм для учнів 10-11 класів закладів середньої освіти та початкової школи. Передбачалося, що оновлення програм сприятиме формуванню ключових компетентностей школярів. Оновлення навчальних програм відбувалося відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, з урахуванням Державного стандарту початкової загальної освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 20. 04. 2011 № 462). Втім прийняті законодавчі акти за попередньої влади не були нею імplementовані, що свідчить, на наш погляд, про поворот країни у зворотньому напрямі розвитку з одного боку і культурну та освітянську інерційність в євроінтеграційних прагненнях з іншого.

Свідченням поживлення демократичних процесів в освіті після Революції Гідності стало розміщення Міністерством освіти і науки на соціальній платформі EdEra навчальних

програм для громадського обговорення з залученням до роботи над оновленням змісту освіти небайдужих освітян і експертів «з метою наближення документів до сучасного життя, розвантаження програм від обтяжливої інформації та застарілих підходів» [5]. Запровадження та реалізація ініціатив на громадських засадах є потужним інструментом побудови демократії в розвинених країнах. Втім, з-понад 400 коментарів навчальної програми з фізичної культури для 5-9 класів, що надійшли на платформу EdEra, робочою групою взято до розгляду лише 43, з яких: враховано – 8, частково враховано – 2; взято до уваги – 2; не враховано – 31 [3].

Фізична культура швидко відреагувала на зміни культурної політики в Україні після Революції Гідності оновленням програмового забезпечення в закладах середньої освіти. Активізація процесів реалізації компетентнісного підходу у фізичній культурі школярів указує на прихильність українців культурним цінностям цивілізованого світу. Оновлення навчальних програм з фізичної культури передбачало не лише включення у пояснювальну записку переліку ключових компетентностей, але й зміну сутності цільового компоненту системи фізичної підготовки школярів відповідно до демократичних змін, що поживались в культурному та освітянському просторі після Революції Гідності. Так, в оновленій навчальній програмі зазначено, що «навчання фізичної культури в старшій школі спрямоване на досягнення загальної мети базової загальної освіти», якою передбачено «розвиток і соціалізація особистості учнів, формування у них національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів», підтверджуючи таким чином беззастережну інтеграцію в європейський і світовий освітній простір [2,6]. Підвищення культурно-національного рівня суспільства та поновлення прозахідного вектору розвитку освіти позначилися на спрямованості фізичної культури школярів, заявленого у навчальних програмах з фізичної культури (2016, 2017 рр.), яка є компонентом культуротворчої місії освіти.

Вихід України із зони впливу Росії після Революції Гідності обумовив активне поширення в країні явища українізації та чітку потребу нації на власний культурний продукт. Національно-патріотичне піднесення українського народу після Революції Гідності та військові дії на Донбасі позначилися на подальшому розвитку програмових основ фізичної підготовки школярів через впровадження у навчальний процес варіативного модуля «Військово-спортивні ігри», яким передбачено широкий арсенал різноманітних ігор військово-патріотичного й спортивного спрямування («Сокіл», «Джура», «Хортинг», «Козацький гарт», «Школа безпеки», «Check point» тощо) [1].

Втім, остаточно розтопити крижаний пласт застарілих навчальних програм з фізичної культури і наблизитися до високих стандартів освіти можна лише за умови активнішого залучення громадськості, яка є активним користувачем та носієм реальної, а не «штучної» освіти. Подальший розвиток суспільства у напрямі децентралізації шляхом реалізації адміністративно-територіальної реформи, що проводиться в Україні, починаючи з 2015 та полягає у наданні більших повноважень органам місцевого самоврядування, поживлення роботи з вирішення гострих проблем сільської школи та утворення освітніх округів з мережею опорних шкіл у перспективі матиме позитивні наслідки для шкільного програмотворення через залучення до цього процесу безпосередніх її провідників - учителів фізичної культури [4].

Висновок. Вихід України із зони впливу Росії після Революції Гідності обумовив активне поширення в країні явища українізації та чітку потребу нації на власний культурний продукт. Розвиток освіти став одним з пріоритетних напрямів реформування України. Її базування на ідеалах свободи та справедливості, підтримці європейського вибору України зумовили оновлення програмових основ системи фізичної культури у 2016-2017 роках. Національно-патріотичне піднесення українського народу в результаті

Революції Гідності та військових дій на Донбасі позначилися на подальшому розвитку програмових основ фізичної підготовки школярів.

Список використаних джерел

1. «Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
2. «Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 10–11 класи»: Наказ Міністерства освіти і науки України (рівень стандарту) від 23 жовтня 2017 року № 1407. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.
3. Опис ключових змін до проекту оновленої програми: веб-сайт. URL: https://edera.gitbook.io/physicalculturemon59-new/opus_zmyn
4. "Положення про освітній округ і опорний заклад освіти": Постанова Кабінету Міністрів України від 19 червня 2019 р. № 532. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
5. Проекти навчальних програм початкової школи відкриті до громадського обговорення: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/>
6. «Фізична культура. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 1 – 4 класи», затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 4 серпня 2016 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>.

РЕКРЕАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Володимир Омеляненко

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Актуальність. Одним із головних завдань соціальної політики є формування, збереження і зміцнення здоров'я людини. Висування проблеми здоров'я в число пріоритетних завдань суспільного розвитку обумовлює актуальність теоретичної і практичної її розробки, необхідність проведення відповідних наукових досліджень і формування методичних та організаційних підходів до збереження і зміцнення здоров'я.

Аналіз спеціальної літератури та Інтернет ресурсів виявив, що до першочергових проблем дослідження фізичної рекреації в рамках реалізації глобальної ініціативи ВООЗ «Рух для здоров'я», які вимагають концентрації і координації наукових сил, а також міжнародної співпраці вчених різних областей знань, фахівці відносять, зокрема, розробку змісту освітніх стандартів і технології підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації фахівців на всіх рівнях професійної освіти, конкурентно здатних на світовому ринку праці і затребуваних світовою спільнотою для діяльності у сфері фізичної рекреації.

В Україні, оздоровчій фізичній культурі приділяється належна увага. Державою постійно розробляються і впроваджуються різні нормативно-правові документи, спрямовані на покращення ситуації у фізичній культурі, зокрема діють Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» [1], Концепція державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури та спорту в Україні на період до 2020 року [2]. Документами передбачено розгортання широкої оздоровчо-спортивної роботи у навчальних закладах, організація спортивних секцій та спортивних майданчиків у місцях проведення дозвілля, проведення спортивних заходів за місцем проживання громадян. Планується впровадження доступних, якісних та